

Tolkningsmeddelande från kommissionen om gemenskapslagstiftning med tillämpning på offentlig upphandling och möjligheterna att ta miljöhänsyn vid offentlig upphandling

(2001/C 333/07)

(Text av betydelse för EES)

(KOM(2001) 274 slutlig)

SAMMANFATTNING

För att det ska vara praktiskt möjligt att uppnå hållbar utveckling krävs att den ekonomiska tillväxten främjar sociala framsteg och tar hänsyn till miljön, att socialpolitiken stimulerar den ekonomiska utvecklingen och att miljöpolitiken är kostnadseffektiv.

Som anges i kommissionens meddelande av maj 2001 om "Hållbar utveckling i Europa för en bättre värld: En strategi för hållbar utveckling i Europeiska unionen" att presenteras vid Europeiska rådets möte i Göteborg i juni 2001, bör medlemsstaterna överväga hur offentlig upphandling kan utnyttjas på ett bättre sätt för att främja miljövänliga produkter och tjänster. Denna kommunikation skall bidra till detta syfte.

Syftet med detta dokument är att analysera och ange de möjligheter som enligt gällande gemenskapslagstiftning finns för att integrera miljöhänsyn i offentlig upphandling.

Om fler möjligheter som sträcker sig utöver dem som ges enligt gällande regelverk skall införas, krävs ingrepp från gemenskapslagstiftarens sida.

Gällande miljölagstiftning och annan lagstiftning – antingen det rör sig om gemenskapslagstiftning eller nationell lagstiftning som är förenlig med gemenskapslagstiftningen – är bindande för upphandlande enheter och kan påverka de val som skall göras och de specifikationer och kriterier som de upphandlande enheterna skall formulera.

Möjligheterna att ta miljöhänsyn vid offentlig upphandling ges i första hand i det inledandet stadiet, nämligen när man fattar beslutet om vad som skall upphandlas. Dessa beslut omfattas inte av bestämmelserna i upphandlingsdirektiven, men faller under fördragets bestämmelser och principerna om fri rörlighet för varor och tjänster, och i synnerhet principerna om icke-diskriminering och proportionalitet.

Upphandlingsdirektiven i sig ger olika möjligheter att ta miljöhänsyn vid offentlig upphandling, främst när de tekniska specifikationerna, urvalskriterierna och tilldelningskriterierna för ett kontrakt fastställs.

De upphandlande enheterna kan även ställa ytterligare krav om dessa är förenliga med fördragets bestämmelser.

För offentliga kontrakt som inte omfattas av upphandlingsdirektiven gäller fördragets bestämmelser och principer. Huru-

vida de upphandlande enheterna har ytterligare möjligheter att i dessa fall upphandla miljövänligt beror på den nationella lagstiftningen.

INLEDNING

Syftet med detta dokument är att analysera och ange de möjligheter som enligt gällande gemenskapslagstiftning finns för att integrera miljöhänsyn i offentlig upphandling och på så sätt ge offentliga upphandlare möjlighet att bidra till en hållbar utveckling.

Politiken för **offentlig upphandling** är ett av de många inslag i inre marknadspolitiken som omfattar de fyra strategiska målen (särskilt fri rörlighet för varor, personer och tjänster). Upphandlingspolitiken skall bidra till att förverkliga den inre marknaden genom att skapa den konkurrens som är nödvändig för att tilldelningen av offentliga kontrakt skall ske på ett sätt som är icke-diskriminerande och för att offentliga medel skall användas rationellt genom att det är det bästa anbudet som antas. Tillämpas dessa principer får offentliga inköpare bäst valuta för pengarna, detta genom att man följer vissa regler för hur kontraktets föremål skall anges, hur urvalet av anbudsgivare skall ske på grundval av objektiva krav och för tilldelningen av kontraktet enbart på grundval av priset eller alternativt en uppsättning objektiva kriterier.

Det första av gemenskapens direktiv om offentlig upphandling tillkom 1971, när direktivet om offentlig upphandling av bygg- och anläggningsarbeten antogs. Sedan dess har direktiven om offentlig upphandling av varor och tjänster antagits samt direktiven för försörjningssektorerna.⁽¹⁾ Direktiven har visserligen ändrats ett flertal gånger, men grundprinciperna har förblivit desamma.

Upphandlingsdirektiven innehåller inte några uttryckliga hänvisningar till miljöskydd eller miljöhänsyn och inte heller till några andra aspekter som sträcker sig utöver de centrala delarna av inre marknadspolitiken, vilket inte är så förvånande med tanke på tidpunkten för antagandet av dessa direktiv.

Efter det att upphandlingsdirektiven antogs har gemenskapen och medlemsstaterna tagit en rad initiativ på **miljöområdet**.

Genom Amsterdamfördraget har principen om att miljöskyddskraven skall integreras i övrig politik stärkts i det att det konstateras att detta är centralt för att uppnå en hållbar utveckling⁽²⁾.

Även i kommissionens förslag till det sjätte miljöhandlingsprogrammet, som omfattar perioden 2001–2010, anges offentlig upphandling som ett område som i väsentlig utsträckning kan bidra till en miljövänligare marknad genom att upphandlarna inför miljöprestanda bland upphandlingskriterierna ⁽³⁾.

Hållbar utveckling innebär en positiv framtidsvision för Europeiska unionen – ett samhälle med ökat välbefinnande och större rättvisa, en renare, säkrare och sundare miljö samt bättre livskvalitet både för oss själva, våra barn och barnbarn. För att detta skall vara praktiskt möjligt krävs att den ekonomiska tillväxten främjar sociala framsteg och tar hänsyn till miljön, att socialpolitiken stimulerar den ekonomiska utvecklingen och att miljöpolitiken är kostnadseffektiv ⁽⁴⁾. För offentlig upphandling betyder detta att den rättsliga ramen bör inbegripa miljöhänsyn vid sidan om det primära ekonomiska syftet.

Det finns inte någon inre motsättning mellan ekonomisk tillväxt och bevarandet av en acceptabel miljö. Det är således inte frågan om ekonomisk tillväxt kontra miljö utan det handlar snarare om att uppnå en samverkan mellan de båda. I sitt meddelande om den inre marknaden och miljön ⁽⁵⁾ konstaterar kommissionen att det faktum att marknader öppnas i allt högre grad i förening med tilltagande miljöutmaningar och ett ökat miljömedvetande har visat sig ha vissa synergieffekter. Vidare konstateras att det oundvikligen också förekommer spänningar mellan den inre marknadens funktion och genomförandet av miljöpolitiken, och att gemenskapen därför måste eftersträva ett samordnat tillvägagångssätt för att uppfylla målen i fördraget avseende både den inre marknaden och miljön, och samtidigt uppfylla sina internationella förpliktelser.

Även internationellt har miljöarbetet gått framåt betydligt. Ett exempel på utvecklingen är antagandet av Kyotoprotokollet. EU har i Kyotoprotokollet till FN:s ramkonvention om klimatförändringar gjort ett åtagande med ett ambitiöst mål för att minska utsläppen av växthusgaser inom tidsramen 2008–2012.

Den ökande vetenskapliga informationen och allmänhetens växande medvetenhet om både orsakerna till miljöförändringar och konsekvenserna av dessa har gjort att intresset sedan flera decennier stadigt ökat för att förebygga miljöförändringar och bidra till en hållbar utveckling. Allt fler konsumenter inom EU, såväl privata som offentliga, övergår till att köpa miljövänliga produkter och tjänster.

Upphandlande myndigheter och andra enheter (nedan kallade "upphandlande enheter") som omfattas av upphandlingsdirektiven är en viktig konsumentgrupp. De kan genom sina inköp,

som uppgår till mer än 1000 miljarder euro eller omkring 14 % av unionens BNP, i hög grad bidra till en hållbar utveckling. Medvetenheten om detta ansvar för en hållbar utveckling har lett till att man i ett antal medlemsstater redan tagit initiativ till en mer miljövänlig offentlig upphandling på både nationell och lokal nivå.

Även om kommissionen i sitt meddelande från mars 1998 ⁽⁶⁾ redan har angivit några av de viktigaste möjligheterna som finns, ställs dock upphandlande enheter ofta inför en situation där det är oklart i vilken utsträckning som miljöhänsyn är förenliga med gällande gemenskapslagstiftning om offentlig upphandling.

Kommissionen har åtagit sig att förklara mer ingående vilka möjligheter som enligt gällande lagstiftning för offentlig upphandling finns för att ta miljöhänsyn vid offentlig upphandling.

Utöver detta tolkningsmeddelande planerar kommissionen att utarbeta en handbok om grön offentlig upphandling med praktiska exempel på hur miljövänliga anbudsförfaranden kan genomföras i enlighet med gemenskapslagstiftningen ⁽⁷⁾.

Det är viktigt att komma ihåg, vilket också nämns i meddelandet av den 11 mars 1998, att kommissionen i ett tolkningsdokument som detta inte kan föreslå lösningar som sträcker sig utöver gällande regelverk för offentlig upphandling. Tolkningen av gemenskapsrätten faller dessutom i sista hand utslutande under EG-domstolens behörighet.

Om det konstateras att gällande regelverk för offentlig upphandling inte ger adekvata möjligheter att ta miljöhänsyn krävs en ändring av upphandlingsdirektiven. Noteras bör att i förslagen till ändring av upphandlingsdirektiven, som kommissionen antog den 10 maj 2000, finns miljöegenskaper uttryckligen förtecknade bland de kriterier som kan användas för att fastställa vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga ⁽⁸⁾.

Syftet med detta dokument är därför att undersöka och förtydliga de möjligheter som ges enligt gällande regelverk för offentlig upphandling, så att största möjliga hänsyn till miljöskydd kan tas vid offentlig upphandling. I dokumentet görs en genomgång av de olika faser i ett anbudsförfarande och för varje fas undersöks hur miljöhänsyn kan tas.

I. FASTSTÄLLANDE AV KONTRAKTSFÖREMÅLET

Den första möjligheten att ta miljöhänsyn vid en offentlig upphandling finns i fasen precis innan upphandlingsdirektiven blir tillämpliga, nämligen när man väljer själva kontraktsföremålet, eller med andra ord när man ställer sig frågan: Vad vill jag, i egenskap av myndighet, låta bygga eller upphandla? På detta stadium har de upphandlande enheterna omfattande möjligheter att ta hänsyn till miljön och välja en miljövänlig produkt eller tjänst. I vad mån detta faktiskt görs beror i hög grad på den upphandlande enhetens medvetenhet och kunskaper.

Det skall understrykas att gällande miljölagstiftning och annan lagstiftning, oavsett om det rör sig om gemenskapslagstiftning eller nationell lagstiftning som är förenlig med gemenskapslagstiftningen, kan begränsa eller påverka denna valfrihet ⁽⁹⁾.

Möjligheterna att ta miljöhänsyn varierar beroende på vilken typ av kontrakt det rör sig om.

Byggtreprenadkontrakt omfattar inte bara slutprodukten, byggnaden eller anläggningen, utan även projektering och utförande av arbetet. Den bästa möjligheten för de upphandlande enheterna att ta miljöhänsyn föreligger på projekteringsstadiet. Upphandlande enheter kan ge klara instruktioner till arkitekterna och/eller ingenjörerna att t.ex. projektera en lågenergiförbrukande förvaltningsbyggnad och då inte bara ta hänsyn till isolering och användning av specifika byggmaterial, utan även installation av solceller för värmeförsörjningen. Det kan även ställas krav på att byggnaden utförs på ett sådant sätt att hissar bara behöver användas i begränsad omfattning och att kontor och bord förläggs så att användningen av artificiell belysning/lampor begränsas ⁽¹⁰⁾.

De upphandlande enheterna är ansvariga inte bara för valet av byggnaden eller anläggningen och konceptet/projekteringen i sig, utan även för hela utförandet av arbetet och allt det som händer på och runt omkring byggsplatsen. De upphandlande enheterna kan därför ställa krav även på utförandet av arbetet, vilket också ger en rad möjligheter att ta miljöhänsyn, t.ex. krav gällande energi- och vattenförbrukning eller avfallshantering på och kring byggarbetsplatsen. Här skulle man t.ex. kunna tänka på brobyggen över floder i naturreservat och i områden där tidvattnet inte får störas med hänsyn till de omgivningar där arbetet skall utföras ⁽¹¹⁾.

För en särskild kategori av byggtreprenadkontrakt måste enligt gemenskapsrätten en miljökonsekvensbedömning göras innan man kan fatta beslut om att utföra arbetet ⁽¹²⁾. Denna skyldighet, som har sitt ursprung i miljölagstiftningen och inte i upphandlingsdirektiven, har betydelse för den upphand-

lande enhetens val. Behöriga myndigheters skyldighet att ta hänsyn till resultaten av miljökonsekvensbedömningen när de beslutar om tillstånd för ett projekt leder i regel till mer miljöanpassade krav på arbetets utförande.

Även när det gäller **tjänstekontrakt** finns en möjlighet att ställa krav på utförandet. De upphandlande enheterna kan t.ex. ställa krav på att en viss metod för lokalstädning tillämpas, där man bara använder de produkter som är minst skadliga för miljön. Enheterna kan t.ex. också ställa krav på att offentliga transporter skall utföras med elbussar. De kan också ställa krav på vilken metod som skall användas för insamlingen av hushållsavfall.

Varukontrakt gäller i allmänhet upphandling av slutprodukter. Utöver det grundläggande och mycket viktiga valet av föremålet för kontraktet ("vad skall jag upphandla?") är därför möjligheterna att ta miljöhänsyn inte så omfattande som för byggtreprenadkontrakt och tjänstekontrakt. Här kommer miljömedvetandet att påverka valet.

Upphandlingsdirektiven föreskriver inte på något sätt vad de upphandlande enheterna skall upphandla och är därmed neutrala när det gäller själva föremålet för kontraktet.

Om det finns olika sätt att uppfylla ett behov får de upphandlande enheterna själva utforma kontraktsföremålet på det enligt deras uppfattning miljömässigt bästa sättet ⁽¹³⁾ även genom att använda alternativa utföranden (se stycke II.1.4).

Denna frihet har dock sina begränsningar. I egenskap av offentligt organ måste en upphandlande myndighet iakttä alla männen regler och principer i gemenskapsrätten, närmare bestämt principerna om den fria rörligheten för varor och tjänster enligt artiklarna 28–30 (f.d. 30–36) och 43–55 (f.d. 52–66) i EG-fördraget ⁽¹⁴⁾.

Detta innebär att föremålet för ett offentligt kontrakt inte får utformas så att målet eller resultatet blir att endast inhemska företag kan delta och anbudsgivare från andra medlemsstater stängs ute.

Upphandlande enheter får utforma kontraktsföremålet på ur miljösynpunkt bästa sätt enligt deras uppfattning, eller använda alternativa utformningar genom användning av alternativa utföranden men detta får inte leda till att tillgängligheten till upphandlingen begränsas så att anbudsgivare från andra medlemsstater missgynnas.

Frågan om en åtgärd är förenlig med gemenskapslagstiftningen måste bedömas från fall till fall. I meddelandet från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om den inre marknaden och miljön aviserade kommissionen att den kommer att utarbeta en handbok om tillämpningen av artiklarna 28–30 i fördraget.

De regler som anges ovan är tillämpliga på alla offentliga kontrakt, oavsett om de omfattas av tillämpningsområdet för upphandlingsdirektiven eller ej ⁽¹⁵⁾.

När de upphandlande enheterna har valt kontraktsföremålet är de enligt upphandlingsdirektiven skyldiga att beskriva föremålet på ett sådant sätt att det uppfyller de av den upphandlande myndigheten avsedda ändamålen. I direktiven finns därför ett antal bestämmelser om gemensamma regler på det tekniska området, som skall beaktas i de kontraktshandlingar som hör till varje kontrakt.

II. KONTRAKT SOM OMFATTAS AV UPPHANDLINGS-DIREKTIVEN

1. TEKNISKA SPECIFIKATIONER AV KONTRAKTSFÖREMÅLET OCH MÖJLIGHETEN ATT ANGE MILJÖRELATERADE KRAV

Först och främst måste det understrykas att miljölagstiftningen eller annan lagstiftning, antingen det rör sig om gemenskapslagstiftning eller nationell lagstiftning som är förenlig med gemenskapslagstiftningen, naturligtvis är bindande för upphandlande enheter. Alla upphandlingsdirektiv innehåller en bestämmelse om att de upphandlande enheterna skall ange de tekniska specifikationerna *"utan att det påverkar tillämpningen av lagligen bindande nationella tekniska bestämmelser"* ⁽¹⁶⁾. Innebörden är att den nationella lagstiftningen, som dock alltid måste vara förenlig med gemenskapsrätten, kan innehålla förbud mot t.ex. att använda vissa ämnen som de nationella myndigheterna anser vara skadliga för miljön eller krav på att en viss lägsta miljöstandard måste iakttas. De upphandlande enheterna måste naturligtvis iakttä sådana lagstiftning.

För att främja öppenheten skall de upphandlande enheterna enligt direktiven ange de tekniska specifikationerna i de allmänna eller specifika kontraktshandlingarna. Syftet med dessa regler är att öppna marknaderna, skapa verklig konkurrens och förhindra att marknaderna reserveras för nationella eller specifika företag (dvs. undvika diskriminering). De tekniska specifikationerna skall innehålla alla de krav som de upphandlande enheterna ställer för att se till att produkten eller tjänsten uppfyller det avsedda ändamålet. Dessa tekniska specifikationer innehåller objektiva, mätbara uppgifter om kontraktsföremålet och måste därmed vara direkt kopplade till kontraktsföremålet.

Direktiven om offentlig upphandling innehåller ett utförligt system för obligatorisk hänvisning till standarder och liknande instrument med en tydlig rangordning: företräde ges åt europeiska instrument och om sådana saknas kan hänvisningen

gälla internationella eller nationella standarder eller jämförbara instrument ⁽¹⁷⁾.

Enligt direktiven är det dessutom förbjudet att ange produkter av ett visst märke, ursprung eller framställning, eftersom det gynnar eller utesluter vissa företag. Angivande av varumärken, patent, typbeteckningar eller specifika ursprung eller framställningar tillåts dock om kontraktsföremålet inte kan beskrivas med tillräcklig precision och begriplighet för alla berörda. Ett sådant angivande måste alltid följas åt av orden *"eller likvärdig"* i fall där undantag är tillåtna enligt direktivet.

Upphandlande enheter får göra avsteg från reglerna och avstå från hänvisningen till standarder eller jämförbara instrument. Detta gäller särskilt om kontraktet har genuint innovativ karaktär då standarder knappast är relevanta.

Det bör betonas att kravet på hänvisning till (europeisk) standard inte betyder att upphandlande enheter enbart får köpa in produkter och tjänster som överensstämmer med dessa. Myndigheten är bara skyldig att ange dessa instrument som ett riktmärke, varvid leverantörerna skall ha möjlighet att erbjuda likvärdiga lösningar.

För närvarande finns det få europeiska eller nationella standarder som gäller produkters eller tjänsters miljöprestanda ⁽¹⁸⁾. Detta betyder att de upphandlande enheterna, i väntan på att miljöprestanda införlivas med standarderna, kan ange vilken grad av miljöprestanda som krävs i samband med en viss upphandling efter egen uppfattning, under förutsättning att detta inte leder till diskriminering.

Upphandlande enheter får kräva ett högre miljöskydd på bestämda punkter än vad som krävs enligt lagstiftningen eller i standarder, men detta får inte leda till att tillgång till kontraktet begränsas eller till diskriminering mot potentiella anbudsgivare.

1.1 Möjligheten att ställa krav på vilka ursprungsmaterial som skall användas

I begreppet "teknisk specifikation" ingår möjligheten att ställa krav på vilka ursprungsmaterial som skall användas, om detta bidrar till varans eller tjänstens egenskaper på ett sådant sätt att det av den upphandlande myndigheten avsedda ändamålet uppfylls. Så länge dessa krav är förenliga med gemenskapslagstiftningen och i synnerhet icke-diskriminerande, får upphandlande enheter i samband med ett visst kontrakt ställa krav på att vissa material skall användas, t.ex. ett krav i samband med ett visst kontrakt på att fönsterbågarna i en förvaltningsbyggnad skall vara av trä eller krav på returglas eller annat återanvänt material.

1.2 Möjligheten att kräva en viss tillverkningsprocess

I definitionen av tekniska specifikationer i direktiven hänvisas inte uttryckligen till tillverkningsprocesser⁽¹⁹⁾. Men, förutsatt att detta inte innebär att marknaden reserveras för vissa företag⁽²⁰⁾, får de upphandlande enheterna kräva att en viss tillverkningsprocess skall tillämpas, om detta gör det lättare att specificera kraven på produktprestanda (synliga eller osynliga). I tillverkningsprocessen ingår alla krav och aspekter beträffande tillverkningen av produkten, vilka kan bidra till att karakterisera den utan att de nödvändigtvis syns hos slutprodukten.

Detta betyder att produkten skiljer sig från identiska produkter i fråga om tillverkning eller utseende (oberoende av om skillnaden syns eller inte) på grund av att en miljövänlig tillverkningsprocess har använts, t.ex. ekologiskt odlade livsmedel⁽²¹⁾, eller "grön" el. De upphandlande enheterna måste se till att kraven på en viss tillverkningsprocess inte är diskriminerande⁽²²⁾.

Krav som inte rör själva produktionen, t.ex. hur företaget sköts, är å andra sidan inte några tekniska specifikationer och kan därför inte vara tvingande⁽²³⁾.

1.3 Möjligheten att hänvisa till miljömärken

Miljömärken visar att produkter klassas som mer miljövänliga än jämförbara produkter inom samma produktgrupp. Märkena tilldelas på frivillig basis produkter som uppfyller särskilda kriterier i syfte att informera konsumenterna om miljövänliga produkter.

Det finns olika typer av miljömärken: gemenskapens miljömarke⁽²⁴⁾, olika nationella miljömärken och multinationella miljömärken. Privata miljömärken finns också⁽²⁵⁾.

Miljökraven för olika produktgrupper anges i relevanta rättsakter⁽²⁶⁾.

Kraven är baserade på produktens livscykel och hänför sig till olika aspekter, t.ex. produktprestanda, produktmaterial, tillverkningsprocess, återtagande och återbruk, användarinstruktioner och konsumentinformation. De är tekniska specifikationer i den mening som används i direktiven om offentlig upphandling.

Beslut om tilldelning av gemenskapens miljömarke och (multi)nationella miljömärken fattas enligt de förfaranden som fastställts i ifrågavarande instrument⁽²⁷⁾. Dessa system garanterar insyn och är öppna för alla producenter/leverantörer.

Privata miljömärken delas ut av privatpersoner eller privata organisationer. För att få använda ett privat miljömarke krävs tillstånd från ägaren till märket. Det finns inga gemensamma kännetecken eller något gemensamt system som överenskomits eller harmoniserats på nationell eller multinationell nivå

eller EU-nivå. Privata miljömärken ger inte samma garantier för insyn och lika tillgång som gemenskapens eller nationella miljömärken.

Om det saknas krav på hänvisningar⁽²⁸⁾ eller om de upphandlande enheterna kräver högre miljöskyddsstandard än vad som krävs enligt standarder eller lagstiftning, kan de ange tekniska specifikationer för miljöprestanda i överensstämmelse med krav för miljömärkning och de kan ange att produkter som har viss miljömärkning förutsätts vara förenliga med den tekniska beskrivningen i kontraktshandlingarna.

De upphandlande enheterna får inte godta enbart intyg på miljömärkning som bevis⁽²⁹⁾. De skall även godta andra typer av bevis, t.ex. testrapporter. Detta är särskilt viktigt när det gäller nationella och privata miljömärken, för man måste se till att specifikationen och anbudsgivarens möjligheter att efterkomma specifikationen inte leder till att kontraktet begränsas till inhemska/lokala företag (se även artikel 8 i direktiv 93/36/EEG).

1.4 Möjligheten att använda alternativa utföranden

Varor och tjänster som inte är lika skadliga för miljön kan i allmänhet vara dyrare än övriga varor och tjänster. Vid utformningen av kontraktetsföremålet måste den upphandlande enheten finna en balans mellan finansiella hänsyn och målet att köpa miljövänligare produkter.

Användningen av alternativa utföranden⁽³⁰⁾ gör det möjligt för den upphandlande enheten att bedöma vilken lösning som bäst uppfyller de båda målen.

När den upphandlande enheten använder sig av denna möjlighet måste enheten först ta fram en "basutformning" av kontraktetsföremålet vari de grundläggande kraven föreskrivs. Därutöver kan den upphandlande enheten definiera ett eller flera utföranden som är alternativa i förhållande till "basutformningen" av kontraktetsföremålet, t.ex. en högre miljöprestanda eller användningen av en särskild tillverkningsprocess, vilka inte utgör krav enligt "basutformningen".

2. URVALET AV ANBUDSGIVARE

I detta avsnitt behandlas de regler enligt upphandlingsdirektiven som gäller urvalet av de anbudsgivare som den upphandlande myndigheten anser kommer att kunna fullgöra kontraktet.

Reglerna i upphandlingsdirektiven kan delas in i tre olika kategorier.

Den första kategorin rör de grunder som motiverar att en anbudsgivare utesluts från deltagande i upphandlingen. Det handlar här om att vederbörande t.ex. är försatt i konkurs, fällts för brott, gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen eller inte fullgjort sina skyldigheter att erlägga skatter och sociala avgifter.

Den andra kategorin rör anbudsgivarens finansiella och ekonomiska ställning. Dessa regler ger inte utrymme för miljöhänsyn.

Den tredje kategorin rör anbudsgivarens tekniska kapacitet. Dessa regler gör det i viss utsträckning möjligt att ta miljöhänsyn, t.ex. genom att ange en miniminivå av utrustning eller lokaler som garanterar att kontraktet fullgörs korrekt. I direktiven anges ⁽³¹⁾ att den information som krävs som bevis om leverantörens finansiella och ekonomiska ställning och teknisk kapacitet måste begränsas till kontraktets föremål. De möjligheter som öppnas genom dessa regler behandlas närmare nedan.

På försörjningssidan har de upphandlande enheterna större bedömningsmarginal när det gäller anbudsgivarnas kapacitet, eftersom direktiv 93/38/EEG endast kräver tillämpning av objektiva regler och kriterier, som skall vara angivna i förväg och ha ställts till de intresserade anbudsgivares förfogande.

2.1 Grunder för uteslutning från deltagande i upphandlingen

I alla upphandlingsdirektiven anges grunder, på vilka ett företag kan uteslutas från deltagande i en upphandling. Relevanta grunder är i detta sammanhang följande:

"Den leverantör/uppdragstagare/tjänsteleverantör kan uteslutas från deltagande i en upphandling som

c) har fällts för brott mot yrkesetiken enligt lagakraftvunnen dom,

d) har gjort sig skyldig till allvarligt fel i yrkesutövningen, som på något sätt kan styrkas av den upphandlande myndigheten."

Om överträdelse av miljölagstiftningen enligt lagen betraktas som ett brott mot yrkesetiken ⁽³²⁾, är det enligt direktiven om offentlig upphandling tillåtet för en upphandlande myndighet att utesluta en anbudsgivare från deltagande på den grund som anges under c om företaget har dömts för brottet och domen har vunnit laga kraft.

Kommissionen har vidare föreslagit ett gemenskapsdirektiv med definitioner av en minsta uppsättning miljöbrott ⁽³³⁾.

Begreppet allvarligt fel i yrkesutövningen finns ännu inte definierat i gemenskapslagstiftningen eller rättspraxis ⁽³⁴⁾ och därför överläts det åt medlemsstaterna att definiera detta begrepp i nationell lagstiftning.

2.2 Krav på anbudsgivarnas tekniska kapacitet

I upphandlingsdirektiven anges hur bevis om uppdragstagarens tekniska kapacitet får ges. I direktiven förtecknas uttömmande ⁽³⁵⁾ de bevis på teknisk kapacitet som får ges beroende på kontraktets föremåls art, mängd och ändamål. Varje enskilt krav som en upphandlande myndighet ställer på anbudsgivarens tekniska kapacitet måste därför falla under någon av de hänvisningar som anges i direktiven.

Syftet med urvalsfasen är att finna de anbudsgivare som den upphandlande myndigheten anser kan fullgöra kontraktet på bästa sätt. De olika kraven måste därför ha direkt koppling till kontraktets föremål eller fullgörandet av kontraktet ⁽³⁶⁾.

Bland alla de bevis som anges uttömmande i upphandlingsdirektiven kan följande i vissa fall avse miljöaspekter:

— Uppgift om vilka verktyg, maskiner och teknisk utrustning anbudsgivaren förfogar över för att fullgöra kontraktet.

— En beskrivning av leverantörens tekniska resurser, åtgärder för att garantera kvalitet samt hans forsknings- och utvecklingsresurser.

— Uppgift om vilka tekniker eller tekniska organ som kan anlitas för fullgörandet av kontraktet, även om de inte direkt tillhör företaget, särskilt sådana som ansvarar för kvalitetssäkring.

2.2.1 Möjligheten att ställa krav på särskild erfarenhet (på miljöområdet)

Om kontraktet kräver särskild know-how på miljöområdet är särskild erfarenhet ett berättigat kriterium för att fastställa att anbudsgivarna har teknisk kapacitet och kunskaper ⁽³⁷⁾ och får därför krävas (t.ex. för att bygga en anläggning för avfallshandling).

2.2.2 Möjligheten att ställa krav på att leverantörer skall ha ett miljöledningssystem

Miljöledningssystem har införts genom en internationell standard (ISO 14001) och i en EG-förordning (EMAS ⁽³⁸⁾).

Genom förordningen införs ett frivilligt miljöledningssystem som bygger på riktlinjer och principer som är harmoniserade i hela EU. EMAS är öppet för organisationer inom EU och EES på alla verksamhetsområden.

Målet för EMAS är att främja en fortsatt förbättring av industriella verksamheters miljöarbete genom att organisationerna utvärderar och förvaltar signifikant miljöpåverkan.

Genomförande av EMAS kräver följande steg. Miljöutredningen är det första steget och ger organisationer en möjlighet att utvärdera sin miljösituation och därmed att bygga upp ett lämpligt förvaltningssystem som skall leda till bättre miljöarbete genom tydliga miljömål. Regelbunden miljörevision ger en möjlighet att kontrollera att miljöförvaltningen fungerar och att följa upp organisationens framsteg mot bättre prestationer i miljöhänseende.

Bland dessa steg finns registreringen som kräver att organisationen antar en miljöpolicy med särskilt följande åtaganden:

— Efterlevnad av alla tillämpliga krav i miljölagstiftningen.

— Förebyggande av föroreningar.

— Fortsatta förbättringar av miljöarbetet.

Alla länder som deltar i EMAS har infört en kontrollmekanism, där oberoende kontrollanter som ackrediteras av ackrediteringsorgan kontrollerar att de krav som ställs i EMAS uppfylls. Denna kontroll leder till en begäran om registrering som beviljas av ett behörigt organ, som medlemsstaten har utsett.

Förteckningarna över registrerade organisationer från EU:s medlemsstater och EES-länderna skickas regelbundet till kommissionen och en fullständig förteckning kan rekvireras därifrån ⁽³⁹⁾.

Innehållet i miljöprogrammen och miljöledningssystemen är skräddarsytt och kan alltså variera mellan olika företag och organisationer. Det går därför inte att ge något generellt svar på frågan om en EMAS-registrering i sig kan vara en av de uppgifter enligt de uttömmande förteckningarna i upphand-

lingsdirektiven som kan anföras för att styrka ett företags eller en organisations tekniska kapacitet. Huruvida ett särskilt miljölednings- och miljörevisionssystem kan vara en av dessa uppgifter beror på innehållet i det systemet.

Det är emellertid viktigt att framhålla att gemensamt för alla miljölednings- och miljörevisionssystem är att företaget eller organisationen uppfyller ett antal minimikrav och att alla sådana system står för ett omfattande miljöarbete och en hög grad av miljöledning.

För att systemet skall kunna komma i fråga som ett sätt att styrka den tekniska kapaciteten bör det påverka varornas kvalitet eller ett företags kapacitet (t.ex. utrustning och tekniker) att fullgöra ett kontrakt med miljökrav (t.ex. ett byggentreprenadkontrakt där entreprenören skall hantera avfall på byggarbetsplatsen).

När delar av ett företags eller en organisations miljöprogram och miljöledningssystem kan betraktas som en eller flera av de referenser som kan krävas för att fastställa ett företags tekniska kapacitet ⁽⁴⁰⁾, kan EMAS-registrering alltid vara ett sätt att styrka detta.

För den skull anges i artikel 11.2 i EMAS-förordningen följande: "I syfte att främja organisationernas deltagande i EMAS bör kommissionen och andra institutioner inom gemenskapen samt andra offentliga myndigheter på nationell nivå, utan att det påverkar gemenskapslagstiftningen, överväga hur registrering i EMAS kan beaktas när det ställer upp kriterier för sin upphandlingspolicy." Upphandlande enheter kan uttryckligen i sina kontraktshandlingar eller i anbudsinfordran ange att om företagen har ett miljölednings- och miljörevisionssystem som uppfyller kraven på teknisk kapacitet, så kommer detta system att accepteras som ett tillräckligt bevis. Samtidigt får upphandlande enheter inte utesluta andra sätt och bara acceptera registrering i EMAS: andra intyg (t.ex. ISO 14001) eller bevis skall också accepteras.

3. KONTRAKTSTILLDELNING

När anbudsgivarna har valts ut börjar den fas för de upphandlande enheterna när de skall utvärdera anbudet, vilken leder till kontraktstilldelningen.

I upphandlingsdirektiven finns två alternativ: kontraktet kan tilldelas på grundval av antingen lägsta pris eller "det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet". Syftet med det andra alternativet är att göra det möjligt för de upphandlande enheterna att få bästa valuta för pengarna.

För att fastställa vilket anbud som skall betraktas som det ekonomiskt mest fördelaktiga måste den upphandlande myndigheten på förhand ange vilka kriterier som kommer att vara avgörande vid tilldelningen. Dessa olika kriterier skall anges antingen i upphandlingsmeddelandet eller i kontraktshandlingarna, om möjligt i rangordning.

3.1 Det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet

I direktiven anges exempel på kriterier som kan användas för att fastställa vilket anbud som är ekonomiskt mest fördelaktigt ⁽⁴¹⁾. Andra kriterier är möjliga.

Generellt innebär upphandlingsdirektiven att två villkor ställs upp för de kriterier som tillämpas för att fastställa vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga. För det första gäller förbudet mot diskriminering och för det andra skall de kriterier som tillämpas innebära en ekonomisk fördel för den upphandlande myndigheten. Enligt avgörande i domstolen är syftet med upphandlingsdirektiven att undvika både risken för att nationella anbudsgivare får företräde när kontrakt tilldelas av de upphandlande enheterna och möjligheten att ett organ som finansieras eller kontrolleras antingen av staten eller av regionala eller lokala offentligt rättsligt reglerade organ låter andra skäl än ekonomiska påverka ⁽⁴²⁾. Ekonomiska skäl kan omfatta miljöskyddsaspekter, t.ex. en produkts energiförbrukning.

Gemensamt för alla kriterier som tillämpas för att pröva anbudet är att de, precis som de som uttryckligen anges, måste gälla arten av det arbete som skall utföras eller det sätt på vilket det utförs ⁽⁴³⁾. De kriterier som tillämpas skall vara sådana att den upphandlande myndigheten objektivt kan jämföra de olika anbudet och välja det mest fördelaktiga på grundval av objektiva kriterier som dem som anges som exempel i direktiven ⁽⁴⁴⁾.

Syftet med denna bedömning är att fastställa vilket anbud som bäst uppfyller den upphandlande myndighetens behov. Tilldelningskriteriernas funktion är därför att bedöma anbudens inreboende kvalitet. Detta betyder att tilldelningskriterierna måste vara direkt kopplade till kontraktets föremål ⁽⁴⁵⁾.

Miljöhänsyn nämns inte uttryckligen i nu gällande upphandlingslagstiftning ⁽⁴⁶⁾; artikeln om tilldelningskriterier måste dock tolkas på ett sådant sätt att miljöhänsyn kan leda till att särskilda tilldelningskriterier fastställs. En produkts "miljövänslighet" är utan närmare preciseringar inte mätbar och har inte nödvändigtvis någon ekonomisk fördel för den upphandlande myndigheten. Men upphandlande enheter kan ta "miljövänslighet" med i beräkningen, t.ex. förbrukning av naturresurser, genom att "översätta" miljömålet till specifika, produktrelaterade och ekonomiskt mätbara kriterier genom att kräva en viss energiförbrukning ⁽⁴⁷⁾. I de flesta fall står sådana krav i relation till en produkts kvalitetsprestanda eller utförande av

arbete och tjänster (dvs. kvalitet eller teknisk förtjänst enligt vad som anges i tilldelningskriterierna). Miljöaspekter på en vara eller tjänst skulle därmed jämföras med varors eller tjänsters estetiska och funktionella egenskaper, vilket är kriterier som uttryckligen anges i upphandlingsdirektiven i egenskap av bedömning av vad som är ekonomiskt mätbart.

Miljöfaktorer kan användas för att fastställa vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga, om dessa faktorer medför en ekonomisk fördel för den upphandlande enheten som kan hänföras till den vara eller tjänst som är föremålet för upphandlingen.

Frågan uppstår då huruvida begreppet "det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet" innebär att varje enskilt tilldelningskriterium måste medföra en ekonomisk fördel direkt för den upphandlande myndigheten, eller om varje enskilt tilldelningskriterium måste vara mätbart i ekonomiska termer, men utan att behöva medföra en ekonomisk fördel för den upphandlande myndigheten i föreliggande kontrakt. Frågan ställdes till domstolen i mål C-513/99 ⁽⁴⁸⁾. Dom väntas i slutet av 2001.

Både i grönboken ⁽⁴⁹⁾ och i meddelandet ⁽⁵⁰⁾ om offentlig upphandling har kommissionen tydligt tagit ställning för den första tolkningen.

Kommissionen vill i detta avseende betona att upphandlande enheter behåller möjligheten att definiera kontraktets föremål och att på detta stadium av anbudsförfarandet ta miljöhänsyn som är kopplade till en eventuell indirekt ekonomisk fördel, inklusive genom användning av alternativa utföranden (se stycke II.1.4).

3.2 Möjligheten att beakta alla kostnader under en produkts hela livscykel

Livscykelkostnaderna är alla kostnader som uppstår under produktion, förbrukning/användning och bortskaffande av en produkt eller tjänst ("från vaggan till graven") ⁽⁵¹⁾.

Det pris som en upphandlande myndighet betalar för en produkt avspeglar de kostnader som uppstår i de redan avslutade faserna (normalt sett planering, material, produktion och ibland även provning och transport) och skall därför inte beaktas en gång till under tilldelningsförfarandet ⁽⁵²⁾. Alla kostnader som uppstår efter inköpet av produkten och som kommer att bäras av den upphandlande myndigheten, och därigenom direkt kommer att påverka de ekonomiska aspekterna på produkten, får däremot beaktas.

Kostnader som uppstår under en produkts livscykel och som kommer att bäras av den upphandlande myndigheten får beaktas vid prövningen av vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga.

I direktiven anges uttryckligen driftskostnader och kostnads-effektivitet som tilldelningskriterier. Sådana kostnader kan inkludera direkta driftskostnader (energi, vatten och andra resurser som förbrukas under produktlivscykeln), investeringar för framtida besparingar (t.ex. investeringar i bättre isolering för att spara energi och därmed pengar i framtiden) och kostnaderna för underhåll eller för att återvinna produkten. När anbudet provas kan en upphandlande organisation även ta hänsyn till kostnaderna för avfallshantering eller återvinning.

3.3 Möjligheten att ta hänsyn till externa kostnader som anbudet ger upphov till

Externa kostnader är skada eller vinst, som varken betalas av den som förorenar eller av förmånstagaren under normala marknadsförhållanden. De definieras som kostnader eller vinster som uppstår när en grupp bedriver social eller ekonomisk verksamhet som påverkar en annan grupp och den första gruppen underlåter att ta ansvar för påverkan⁽⁵³⁾.

Externa kostnader och vinster står i motsatsställning till "traditionella" kostnader och vinster, t.ex. driftskostnader och intäkter av försäljning. Kännetecknande för sistnämnda kostnader är att de betalas med ett pris som sätts av marknaden.

Allmänt gäller att externa kostnader inte bärs av den som köper en produkt eller tjänst, utan av samhället i sin helhet och därför inte kan betraktas som tilldelningskriterium enligt definitionen ovan (se 3.1). Kommissionen vill i detta avseende betona att upphandlande enheter behåller möjligheten att definiera kontraktsföremålet eller ställa krav på utförandet av kontraktet och att på dessa stadier av anbudsförfarandet ta miljö-hänsyn som är kopplade till eventuella externa kostnader.

Bara i vissa fall, t.ex. när externa kostnader uppkommer till följd av genomförandet av kontraktet och samtidigt bärs direkt av köparen av produkten eller tjänsten i fråga kommer dessa kostnader att tas med i räkningen.

I sådana fall måste de upphandlande enheterna vara försiktiga så att de inte inför system som leder till förtur eller dold diskriminering. Hittills har det inte funnits något enhetligt system för att bedöma och ekonomiskt värdera de externa kostnaderna. Men inom EU pågår arbete som syftar till samordning av ekonomiska skattningar av externa kostnader på området transporter, vilket med tiden skulle kunna undanröja den risk för diskriminering som medföljer detta angreppssätt.

3.4 Tillkommande kriterier

Detta begrepp har utvecklats genom domstolens rättspraxis⁽⁵⁴⁾.

Begreppet förekom först i mål 31/87, där domstolen hävdade att ett sådant kriterium (anställning av långtidsarbetslösa) varken har något samband med bedömningen av anbudsgivarens ekonomiska och finansiella lämplighet, tekniska förmåga eller kunnighet, eller med de tilldelningskriterier som förtecknas i artikel 9 i direktivet. Domstolen ansåg vidare att dessa kriterier icke desto mindre är förenliga med direktivet om offentlig upphandling om de är förenliga med gällande principer i gemenskapsrätten.

I mål C-225/98 hävdade domstolen att⁽⁵⁵⁾ de upphandlande enheterna kunde tillämpa ett villkor som var kopplat till kampanjen mot arbetslöshet, om detta villkor överensstämde med grundläggande principer i gemenskapsrätten, men bara om enheterna var tvungna att överväga två eller flera ekonomiskt likvärdiga bud. Ett sådant villkor kunde tillämpas som tillkommande kriterium efter det att anbudet hade blivit jämförda ur strikt ekonomisk synvinkel. När det gäller kriteriet med anknytning till kampanjen mot arbetslöshet fastställde domstolen att det inte fick ha direkt eller indirekt verkan på dem som lämnade in anbud från andra medlemsstater i gemenskapen och måste anges tydligt i meddelandet om kontrakt så att potentiella anbudsgivare kunde konstatera att ett sådant villkor fanns.

Detta skulle kunna tillämpas på samma sätt på villkor knutna till miljöskydd eller miljöprestanda.

4. UTFÖRANDE AV KONTRAKTET

De upphandlande enheterna får fastställa (detaljerade) kontraktsklausuler som är kopplade till hur kontraktet skall fullgöras. Kontraktsklausulerna får inte vara (förtäckta) tekniska specifikationer, urvalskriterier eller tilldelningskriterier. De får endast röra utförandet av själva kontraktet. Detta innebär att alla sökande måste vara i stånd att fullgöra dessa klausuler om de skulle tilldelas kontraktet. För att garantera öppenhet bör kontraktsklausulerna meddelas alla sökande i förväg.

Kontraktsklausulerna omfattas inte av upphandlingsdirektiven. Klausulerna i sig måste stå i överensstämmelse med de allmänna bestämmelserna och principerna i fördraget, i synnerhet principen om icke-diskriminering.

De upphandlande enheterna har omfattande möjligheter att fastställa kontraktsklausuler som syftar till att skydda miljön.

Följande är exempel på särskilt tillkommande villkor som har bäring på prestandan eller utförandet av kontraktet och som slutligen uppfyller allmänna miljömål som är tillräckligt specifika, överensstämmer med de gemenskapsrättsliga principerna och är förenliga med direktiven⁽⁵⁶⁾:

- Leverans/förpackning av varor i stora partier i stället för styckvis.
- Leverantörens återvinning eller återanvändning av förpackningsmaterial och de använda produkterna.
- Leverans av varor i behållare som kan återanvändas.
- Leverantörens insamling, återtagande, återvinning eller återanvändning av avfall som uppstår under eller efter användningen eller förbrukningen av en produkt.
- Transport och leverans av kemikalier (t.ex. rengöringsprodukter) i koncentrerad form och utspädning på den plats där de skall användas.

Vad beträffar frågan om krav får ställas på ett visst miljövänligt transportmedel för leveransen av varor, bör man tänka på att ett sådant krav skall anges på ett sådant sätt att det har bäring på prestandan eller utförandet av kontraktet och att det skall vara förenligt med principerna enligt gemenskapslagstiftningen. En upphandlande enhet får därför ställa krav på att transporten av de varor som skall levereras utförs genom ett visst transportmedel, förutsatt att detta krav i det särskilda fallet inte leder till diskriminering.

III. KONTRAKT SOM INTE OMFATTAS AV UPPHANDLINGS-DIREKTIVEN

För kontrakt som inte omfattas av upphandlingsdirektiven gäller inte de utförliga direktivbestämmelserna som behandlas ovan.

Gemenskapslagstiftningen överläter åt medlemsstaterna att besluta huruvida offentlig upphandling som inte omfattas av gemenskapsdirektiven skall omfattas av nationella upphandlingsbestämmelser.

Medlemsstaterna är fria att fastställa sin nationella lagstiftning inom de gränser som sätts genom fördraget och gemenskapslagstiftningen. Det beror därför på den nationella lagstiftningen

om offentlig upphandling får, eller till och med skall, tillämpas för att uppfylla andra mål än målet "bäst valuta för pengarna", som gäller enligt upphandlingsdirektiven.

När kontraktsföremålet fastställs kan en rad olika krav och villkor ställas upp, även om dessa kanske inte har en direkt koppling till kontraktsföremålet. Dessa krav och villkor måste naturligtvis stå i överensstämmelse med de bestämmelser och principer som anges i fördraget. Domstolen har ansett att införandet av klausuler som hänvisar till nationella standarder eller särskilt ursprung i en anbudsinfordran kan leda till att näringsidkare som tillverkar produkter som är likvärdiga med produkter som är certifierade enligt nationella krav avstår från att lämna anbud⁽⁵⁷⁾. Åtgärder som innebär strängare regler för en medlemsstats medborgare eller som de jure eller de facto innebär att vederbörande försätts i en ogynnsam situation jämfört med medborgare i den medlemsstat som infört åtgärden, kan strida mot fördragets regler om fri rörlighet för varor och tjänster.

När det gäller de krav som kan ställas på anbudsgivare, är de upphandlande enheterna fria att ställa krav och fastställa villkor som går utöver vad som är möjligt enligt upphandlingsdirektiven. Kriterierna behöver inte begränsas till anbudsgivarens finansiella och ekonomiska ställning eller tekniska kapacitet. Kraven måste vara förenliga med gemenskapens lagstiftning och de principer som följer av denna, särskilt de regler och principer som rör friheten att tillhandahålla tjänster, icke-diskriminering, proportionalitet och ömsesidigt erkännande.

När det gäller prövningen av anbudet har den upphandlande enheten full frihet att fastställa tilldelningskriterierna, förutsatt att bestämmelserna enligt fördraget och de gemenskapsrättsliga principerna iakttas och kriterierna är objektiva, tydliga och icke-diskriminerande.

Frågan huruvida fördragsbestämmelserna eller principerna enligt gemenskapslagstiftningen iakttagits måste bedömas från fall till fall.

⁽¹⁾ Rådets direktiv 71/305/EEG om samordning av förfarandena vid tilldelning av offentliga upphandlingskontrakt för bygg- och anläggningsarbeten, ersatt med rådets direktiv 93/37/EEG (svenska språkversioner saknas), ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/52/EG.

Rådets direktiv 77/62/EEG om samordning av förfarandet vid offentlig upphandling av varor (svensk språkversion saknas), ersatt av rådets direktiv 93/36/EEG, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/52/EG.

Rådets direktiv 92/50/EEG om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av tjänster, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/52/EG.

Rådets direktiv 93/38/EEG av den 14 juni 1993 om samordning av upphandlingsförfarandet för enheter som har verksamhet inom vatten-, energi-, transport- och telekommunikationssektorerna, ändrat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 98/4/EG.

⁽²⁾ I artikel 6 i den konsoliderade versionen av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen anges att "miljöskyddskraven skall integreras i utformningen och genomförandet av gemenskapens politik och verksamhet enligt artikel 3, särskilt i syfte att främja en hållbar utveckling."

⁽³⁾ Kommissionens meddelande till rådet, Europaparlamentet, Ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om Europeiska gemenskapens sjätte miljöhandlingsprogram – Miljö 2010: Vår framtid – vårt val – Sjätte miljöhandlingsprogrammet, antaget av kommissionen den 24 januari 2001, KOM(2001) 31 slutlig.

- (4) Meddelande från kommissionen: "Hållbar utveckling i Europa för en bättre värld: En strategi för hållbar utveckling i Europeiska unionen". Kommissionens förslag till Europeiska rådet i Göteborg; KOM(2001) 264 slutlig, antaget den 15 maj 2001.
- (5) Antaget av kommissionen den 8 juni 1999, KOM(1999) 263 slutlig, s. 4.
- (6) Meddelande från kommissionen – Offentlig upphandling inom Europeiska unionen, antaget av kommissionen den 11 mars 1998, KOM(1998) 143 slutlig.
- (7) Grönbok om integrerad produktpolicy, antagen av kommissionen den 7 februari 2001 – KOM(2001) 68 slutlig.
- (8) Artikel 53 i förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om samordning av förfarandena vid offentlig upphandling av varor, tjänster och byggentreprenader – (KOM(2000) 275 slutlig, 10 maj 2000), och artikel 54 i förslaget till Europaparlamentets och rådets direktiv om samordning av förfarandena vid upphandling på områdena vatten, energi och transporter – (KOM(2000) 276 slutlig av den 10 maj 2000).
- (9) Som t.ex. skyldigheten att för vissa kategorier av byggentreprenader göra en miljökonsekvensbedömning. Se fotnot 11.
- (10) Vissa förvaltningar i medlemsstaterna har redan utfärdat riktlinjer om "hållbart byggande" till sina upphandlande myndigheter.
- (11) Exempel på detta är Öresundsbron och Vasco da Gama-bron i Lissabon.
- (12) Projekt som omfattas av direktiv 85/337/EEG (EGT L 175, 5.7.1985, s. 40), ändrat genom direktiv 97/11/EEG (EGT L 73, 14.3.1997, s. 5).
- (13) De upphandlande myndigheterna kan antingen kräva att den lösning de valt används eller avstå från att uppställa krav som skulle leda till att anbudsgivarna erbjuder varor, vars tillverkningsprocess skadar miljön. De skulle t.ex. kunna kräva oblekt returpapper.
- (14) KOM(1999) 263 slutlig av den 8 juni 1999, s. 8.
- (15) Med undantag för upphandlande enheter som omfattas av direktivet för försörjningssektorerna (direktiv 93/38/EEG), där det dock rör sig om privata organ.
- (16) Det rör sig om tekniska föreskrifter som i kraft av lagar eller andra författningar måste iaktas för att man skall få släppa en produkt på marknaden eller använda den.
- (17) Se bilagan till detta meddelande.
- (18) Kommissionen är positiv till att europeiska standardiseringsorganisationer integrerar miljöaspekter i standardiseringsprocessen.
- (19) Det bör noteras att tillverkningsprocesser särskilt förtecknas i GPA (avtalet om offentlig upphandling) i definitionen av tekniska specifikationer.
- (20) Se t.ex. artikel 8.6 i direktiv 93/36/EEG.
- (21) När de upphandlande myndigheterna beskriver vad de anser vara ekologiskt odlade livsmedel kan de t.ex. använda den tekniska specifikationen i rådets förordning (EEG) nr 2092/91 av den 24 juni 1991 om ekologisk produktion av jordbruksprodukter och uppgifter därom på jordbruksprodukter och livsmedel (EGT L 198, 22.7.1991, s. 1).
- (22) De får inte kräva att "grön" elektricitet skall alstras endast med hjälp av vindkraft, för vattenkraft och solenergi kan också omvandlas till "grön" elektricitet och därför måste den tekniska beskrivningen vara att grön elektricitet kommer från förnybara energikällor.
- (23) T.ex. krav på att returpapper används på kontoret, att särskilda metoder för avfallshantering gäller på uppdragstagarens företag, att arbetstagarna kommer från särskilda grupper (etniska, funktionshindrade, kvinnor).
- (24) Det europeiska miljömärkningssystemet fastställdes först i rådets förordning (EEG) nr 880/92 av den 23 mars 1992 om ett gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke (EGT L 99, 11.4.1992, s. 1). Denna förordning har upphävts och ersatts med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1980/2000 av den 17 juli 2000 om ett reviderat gemenskapsprogram för tilldelning av miljömärke (EGT L 237, 21.9.2000, s. 1).
På följande Internetadress finns en förteckning över alla produktgrupper för vilka ett miljömärke har utarbetats eller håller på att utarbetas eller ses över: <http://europa.eu.int/comm/environment/ecolabel/prodgr.htm>
- (25) En viktig grupp privata miljömärken är de som anger att trävaror kommer från hållbart skogsbruk.
- (26) T.ex. återfinns miljökraven för det europeiska miljömärket för persondatorer i kommissionens beslut av den 26 februari 1999 om fastställande av de ekologiska kriterierna för tilldelning av gemenskapens miljömärke till persondatorer (EGT L 70, 17.3.1999, s. 46).
- (27) Beslut om tilldelning av gemenskapens miljömärke fattas enligt det förfarande som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1980/2000, och beslut om tilldelning av (multi)nationella miljömärken fattas enligt det förfaranden som fastställs enligt de nationella reglerna. I artikel 10 i förordningen om gemenskapens miljömärke sägs följande: "För att uppmuntra användningen av miljömärkta produkter skall kommissionen och Europeiska gemenskapens andra institutioner, liksom statliga myndigheter på nationell nivå, föregå med gott exempel när de fastställer sina produktkrav, utan att detta påverkar gemenskapslagstiftningen."
- (28) T.ex. en europeisk, internationell eller nationell standard som också omfattar miljöaspekter på en produkt – se ovan punkt II.1.
- (29) Miljömärkta produkter är ofta en liten del av en produktmarknad. Produkter med europeiskt miljömärke utgör normalt mindre än 20 % av marknaden och i vissa fall mindre än 5 %.
- (30) Samtliga upphandlingsdirektiv medger möjligheten för den upphandlande enheten, då tilldelningen av kontraktet görs med utgångspunkt i det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet, att ta hänsyn till anbud som innehåller ett alternativt utförande, vilka uppfyller de av den upphandlande enheten angivna grundläggande kraven. De upphandlande enheterna skall i kontraktshandlingarna ange vilka minimikrav som ska uppfyllas av de alternativa utförandena liksom i förekommande fall ge anvisningar för hur dessa skall presenteras. Då alternativa utföranden inte är tillåtna skall detta anges i meddelandet om offentlig upphandling (artikel 24 i direktiv 92/50/EEG, artikel 16 i direktiv 93/36/EEG, artikel 19 i direktiv 93/37/EEG och artikel 34.3 i direktiv 93/38/EEG).
- (31) Se t.ex. artikel 23.3 i direktiv 93/36/EEG.

- (³²) Vissa länder har infört begreppet "miljöbrott" i sin strafflagstiftning. Följande exempel är hämtat från artikel 325 i gällande spansk straffrätt (Ley Orgánica 10/1995 av den 23 november 1995): "den som, i strid med lagar eller andra författningar till skydd för miljön, förorsakar eller den vars handlingar direkt eller indirekt ger upphov till emissioner, utsläpp, strålning, uttag eller utschaktning, igenslamning, buller, skakning, deposition i atmosfär, mark, vattendrag eller grundvatten, även i gränsområden, eller företar vattenuttag som i allvarlig omfattning kan skada balansen i ekosystem döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år, böter som skall erläggas under en period om 8 till 24 månader och yrkesförbud under ett till tre år. Om risk för allvarlig skada för människors hälsa uppstått, skall fängelsestraff utdömas i den övre delen av straffskalan".
- (³³) En tillnärmning av en minsta uppsättning miljöbrott, enligt kommissionens förslag, skulle inte hindra medlemsstaterna från att lagstifta om ytterligare brott eller påföljder såsom strängare skyddsåtgärder (artikel 176 EG).
- (³⁴) *Final Report on the Falcone Study on procurement and organised crime* (1998) – vol. I: 24.5.1999 – Institute of Advanced Legal Studies – University of London.
- (³⁵) Dom av den 10 februari 1982 i mål 76/81: *Transporoute et travaux* mot *Ministère des travaux publics*, Rec. 1982; s. 417.
- (³⁶) I tjänstedirektivet (92/50/EEG) anges uttryckligen att dessa krav måste anges beroende på de upphandlade tjänsternas art, mängd och ändamål.
- (³⁷) Dom av den 20 september 1988 i mål 31/87, *Gebroeders Beentjes BV* mot *Nederländska staten*, Rec. 1988, s. 4635, punkt 35.
- (³⁸) Miljölednings- och miljörevisionsordningen infördes först genom rådets förordning (EEG) nr 1836/93 av den 29 juni 1993 (EGT L 168). Förordningen har ändrats och ersatts med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 761/2001 om frivilligt deltagande för organisationer i gemenskapens miljölednings- och miljörevisionsordning (EMAS).
- (³⁹) En förteckning över registrerade anläggningar finns också på Internet: <http://europa.eu.int/comm/environment/emas> I början av 2001 var över 3 000 anläggningar i EU registrerade.
- (⁴⁰) Se punkt 2.2 ovan: a) Uppgift om vilka verktyg, maskiner och teknisk utrustning anbudsgivaren förfogar över för att fullgöra kontraktet b) En beskrivning av leverantörens tekniska resurser, åtgärder för att garantera kvalitet samt hans forsknings- och utvecklingsresurser, eller c). Uppgift om vilka tekniker eller tekniska organ som kan anlitas för fullgörandet av kontraktet, även om de inte direkt tillhör företaget, särskilt sådana som ansvarar för kvalitetssäkring.
- (⁴¹) Pris, leveransdatum, leverans- och genomförandetid, driftskostnader, kostnadseffektivitet, kvalitet, varans eller tjänstens estetiska och funktionella egenskaper, service efter upphandlingen, tekniskt underhåll, lönsamhet, teknisk förtjänst.
- (⁴²) Mål C-380/98: *The Queen and H.M. Treasury, ex parte: University of Cambridge*; dom av den 3 oktober 2000; begäran om förhandsavgörande. (REG 2001, I-8035) och mål C-237/99: *kommissionen mot Frankrike (HLM)*, dom den 1 februari 2001. Ännu ej offentliggjord.
- (⁴³) Mål 31/87: *Gebroeders Beentjes* – (se ovan) – Generaladvokatens förslag till avgörande.
- (⁴⁴) Case 31/87: *Gebroeders Beentjes* – (se ovan) – punkt 27.
- (⁴⁵) Se t.ex. artikel 26.1 b i direktiv 93/36/EEG "olika kriterier hänförliga till kontraktet".
- (⁴⁶) I förslagen till ändring av upphandlingsdirektiven, som antogs av kommissionen den 10 maj 2000, anges miljöegenskaper uttryckligen bland de kriterier som får tillämpas för att fastställa vilket anbud som är det ekonomiskt mest fördelaktiga (se fotnot 8).
- (⁴⁷) Krav för miljömärkning kan användas för att definiera ekonomiskt mest fördelaktiga anbud när de svarar mot villkoren i detta avsnitt.
- (⁴⁸) Mål C-513/99 *Stagecoach Finland Oy Ab, tidigare Swebus Finland Ab*, av *Espoo* (begäran om förhandsavgörande) EGT C 102, 8.4.2000, s. 10.
- (⁴⁹) Grönbok – Offentlig upphandling inom Europeiska unionen: överväganden inför framtiden, antagen av kommissionen den 27 november 1996, KOM(96) 583 slutlig.
- (⁵⁰) Meddelande från kommissionen – Offentlig upphandling inom Europeiska unionen, antaget av kommissionen den 11 mars 1998, KOM(1998) 143 slutlig.
- (⁵¹) I regel handlar det om följande faser (men inte nödvändigtvis i den ordningen): produktplanering; materialinköp; produktion; transport; provning; användning; bortskaffande; återvinning.
- (⁵²) Om transportkostnader eller kostnader för produktprovning bärs av leverantören och avspeglas i priset får de inte beaktas en gång till av den upphandlande myndigheten genom att man adderar dessa till det pris som skall betalas till leverantören.
- (⁵³) Europeiska kommissionen, GD Miljö: *A Study on the Economic Valuation of Environmental Externalities from Landfill Disposal and Incineration of Waste*. Slutrapport, oktober 2000, s. 9.
- (⁵⁴) Mål 31/87: *Gebroeders Beentjes* – (*infra*) och mål C-225/98: *kommissionen mot Frankrike*, dom av den 26 september. Konstruktion och förvaltning av skolbyggnader av Nord-Pas-de-Calais-regionen och departementet Nord (REG 2000, I-7445).
- (⁵⁵) Se Allmänna rapporten om Europeiska unionens verksamhet år 2000, punkt 1119, s. 407.
- (⁵⁶) OECD:s dokument ENV/EPOC/PPC(98)17REV1.
- (⁵⁷) Dom av den 22 september 1988 i mål 45/87, *kommissionen mot Irland (Dundalk)*, Rec. 1988; s. 4929 och mål C-243/89: *kommissionen mot Danmark* (bron över Stora Bält), dom den 22 juni 1993 – Rec. 1993, s. I-3353.

BILAGA I

GEMENSAMMA BESTÄMMELSER PÅ DET TEKNISKA OMRÅDET

De gemensamma bestämmelserna på det tekniska området återfinns i artikel 14 i direktiv 92/50/EEG (tjänster), artikel 8 i direktiv 93/36/EEG (varor) och artikel 10 i direktiv 93/37/EEG (bygg- och anläggningsarbeten). Formuleringen är visserligen inte exakt densamma men innehållet i reglerna är identiskt. Därför återges texten ur artikel 14 i direktiv 92/50/EEG i egenskap av exempel.

DIREKTIV 92/50/EEG

AVDELNING IV

Gemensamma bestämmelser på det tekniska området

Artikel 14

1. De tekniska definitioner som anges i bilaga 2 skall återges i de allmänna eller specifika avtalsdokumenten.
 2. Utan att det påverkar tillämpningen av lagligen bindande nationella bestämmelser, förutsatt att dessa överensstämmer med gemenskapslagstiftningen, skall de tekniska specifikationerna anges av de upphandlande enheterna genom hänvisning till nationella standarder som antagits för att följa Europastandarder eller genom hänvisning till europeiska tekniska godkännanden eller till gemensamma tekniska specifikationer.
 3. Den upphandlande myndigheten får avvika från punkt 2, om
 - a) standarder, europeiska tekniska godkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer inte innefattar några bestämmelser för att skapa likformighet, eller om tekniska medel saknas för att åstadkomma en nöjaktig anpassning av en produkt till dessa standarder, europeiska tekniska godkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer,
 - b) tillämpningen av punkt 2 skulle påverka tillämpningen av rådets direktiv 86/361/EEG av den 24 juli 1986 om inledningsskedet av det ömsesidiga erkännandet av typgodkännande för teleterminalutrustning, ändrat genom direktiv 91/263/EEG eller rådets beslut 87/95/EEG av den 22 december 1986 om standardisering inom området informationsteknologi och telekommunikation eller andra av gemenskapens rättsakter inom specifika tjänste- eller varusektorer,
 - c) användningen av dessa standarder, europeiska tekniska godkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer skulle tvinga den upphandlande myndigheten att använda produkter eller material som är oförenliga med den utrustning som redan är i bruk eller skulle medföra orimliga kostnader eller orimliga tekniska svårigheter, dock endast under förutsättning att denna avvikelse är ett led i en klart definierad och dokumenterad plan om övergång till Europastandarder, europeiska tekniska godkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer inom en viss tid,
 - d) projektet i fråga är av rent innovativt slag, och det därför inte vore ändamålsenligt att använda befintliga Europastandarder, europeiska tekniska godkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer.
 4. Upphandlande enheter som återoppar punkt 3 skall alltid, då så är möjligt, införa skälen till detta i det meddelande om upphandling som offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* eller i kontraktshandlingarna och de skall i samtliga fall införa dessa skäl i sin interna dokumentation och på begäran vidarebefordra dessa upplysningar till övriga medlemsstater och till kommissionen.
 5. Om det saknas Europastandarder, europeiska tekniska godkännanden eller gemensamma tekniska specifikationer
 - a) skall de tekniska specifikationerna fastställas med hänvisning till nationella tekniska specifikationer som erkänts uppfylla de grundläggande kraven i gemenskapsdirektiven om teknisk harmonisering, enligt de förfaranden som fastställs i dessa direktiv och särskilt enligt de förfaranden som fastställs i direktiv 89/106/EEG,
 - b) får de tekniska specifikationerna fastställas med hänvisning till nationella tekniska specifikationer som avser projektering, beräkningsmetoder, utförande av bygg- och anläggningsarbeten och materialanvändning,
 - c) får de tekniska specifikationerna fastställas med hänvisning till andra handlingar.
- I det senare fallet är det lämpligt att, i fallande ordning, hänvisa till
- i) nationella standarder som införts för att genomföra internationella standarder som godtas av den stat den upphandlande myndigheten tillhör,
 - ii) andra nationella standarder och nationella tekniska godkännanden i den stat den upphandlande myndigheten tillhör,
 - iii) varje annan standard.

6. Om inte föremålet för kontraktet motiverar att avvikelse görs, skall medlemsstaterna förbjuda att det i villkoren för ett kontrakt införs sådana tekniska specifikationer som anger produkter av särskilt märke, ursprung eller framställning och som därför gynnar eller utesluter vissa tjänsteleverantörer. I synnerhet skall det vara förbjudet att ange varumärken, patent, typbeteckningar och specifika ursprung eller framställningar. Dock får sådana specifikationer godkännas om de följs av uttrycket "eller likvärdig" i de fall då de upphandlande enheterna inte på annat sätt kan beskriva kontraktsföremålet med tillräcklig precision och begriplighet för alla berörda.

När det gäller försörjningssektorn återfinns de gemensamma bestämmelserna på det tekniska området i artikel 18 i försörjningsdirektivet. Dessa regler skiljer sig från dem i direktiven 92/50/EEG, 93/36/EEG och 93/37/EEG på så sätt att de är mindre detaljerade och uttömmande. Artikel 18 i direktiv 93/38/EEG återfinns nedan.

DIREKTIV 93/38/EEG

AVDELNING III

Tekniska specifikationer och standarder

Artikel 18

1. De upphandlande enheterna skall ange de tekniska specifikationerna i de allmänna dokumenten eller respektive kontraktshandlingarna.
2. De tekniska specifikationerna skall definieras i enlighet med europeiska specifikationer, när sådana finns.
3. Saknas europeiska specifikationer skall de tekniska specifikationerna, så långt möjligt är, definieras i enlighet med andra standarder, som tillämpas inom gemenskapen.
4. De upphandlande enheterna skall definiera de tilläggskrav som är nödvändiga för att komplettera de europeiska specifikationerna eller andra standarder. Därvidlag skall de ge företräde till specifikationer som tar fasta på funktionsduglighet före design eller egenskapsbeskrivningar, såvida inte den upphandlande enheten har objektiva skäl att anse att sådana specifikationer är inadekvata för syftet med kontraktet.
5. Tekniska specifikationer som anger varor av ett visst märke eller ursprung eller speciell framställning, och som gynnar eller utesluter vissa företag, får inte användas, såvida inte sådana specifikationer är oundgängliga med tanke på syftet med kontraktet. I synnerhet förbjuds angivande av varumärke, patent, typbeteckning, specifika ursprung eller framställningar. Dock får en sådan specifikation förekomma om den följs av "eller likvärdig", när syftet med kontraktet inte kan beskrivas på annat sätt med tillräcklig precision och begriplighet för alla berörda.
6. Upphandlande enheter får avvika från punkt 2 om följande gäller:
 - a) Det är tekniskt omöjligt att på ett tillfredsställande sätt fastställa om en vara överensstämmer med de europeiska specifikationerna.
 - b) Tillämpningen av punkt 2 skulle förhindra tillämpningen av rådets direktiv 86/361/EEG av den 24 juli 1986 om inledningsskedet av det ömsesidiga erkännandet av typgodkännande för teleterminalutrustning, eller rådets beslut 87/95/EEG av den 22 december 1986 om standardisering inom området för informationsteknologi och telekommunikation.
 - c) Användningen av dessa specifikationer, i samband med anpassningen av gällande tillämpning till europeiska specifikationer, skulle tvinga den upphandlande enheten att anskaffa varor som är oförenliga med sådana som redan är i bruk, eller skulle medföra orimliga kostnader eller orimliga tekniska svårigheter. Upphandlande enheter får endast utnyttja denna avvikelse som ett led i en klart definierad och dokumenterad plan i syfte att inom en viss tid övergå till europeiska specifikationer.
 - d) Den gällande europeiska specifikationen är inte lämpad för den tilltänkta användningen eller tar inte hänsyn till tekniska utvecklingar som skett sedan den antagits. Upphandlande enheter som utnyttjar denna avvikelse, skall meddela berörd standardiseringsmyndighet, eller något annat organ, som har rätt att ompröva de europeiska specifikationerna, om varför de anser den europeiska specifikationen olämplig och begära att den omprövas.
 - e) Om projektet i fråga är av rent innovativt slag, där europeiska specifikationer inte går att tillämpa.
7. I de meddelanden som skall offentliggöras enligt artikel 21.1 a eller 21.2 a skall det anges om avvikelse enligt punkt 6 har gjorts.
8. Denna artikel gäller inte tvingande tekniska föreskrifter, om dessa är förenliga med gemenskapsrätten.

BILAGA II

DEFINITION AV VISSA TEKNISKA SPECIFIKATIONER

Innehållet av definitionen av vissa tekniska specifikationer i bilaga 2 av direktiv 92/50/EEG (tjänster), bilaga 3 av direktiv 93/36/EEG (varor), bilaga 2 av direktiv 93/37/EEG (bygg- och anläggningsarbeten), och artikel 1, stycke 8–13 av direktiv 93/38/EEG (försörjningssektorerna) är samma, även om inte ordalydelsen av dessa definitioner är helt identisk. Därför finner ni nedan, som exempel, texten från bilaga 2 av direktiv 92/50/EEG.

BILAGA II

DEFINITION AV VISSA TEKNISKA SPECIFIKATIONER

I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

1. *teknisk specifikation*: de fullständiga tekniska kraven, som särskilt framgår av kontraktshandlingarnas angivelser av krav på arbete, material, produkt eller vara, vilka möjliggör en sådan beskrivning därav, att arbetet, produkten eller varan uppfyller det av den upphandlande myndigheten avsedda ändamålet. De tekniska kraven skall omfatta nivån för kvalitet, prestanda, säkerhet eller dimensioner inklusive kraven på material, produkter eller varor med avseende på kvalitetssäkring, terminologi, symboler, tester och testmetoder, emballage, märkning och klassificering. De skall också omfatta regler med avseende på utformning och kostnadsberäkning, test, inspektion och godkännande av arbeten, metoder eller konstruktionsteknik, liksom för alla andra tekniska villkor, som de upphandlande myndigheterna kan föreskriva med hänvisning till allmänna eller särskilda bestämmelser rörande avslutade arbeten, inklusive ingående material eller delar.
 2. *standard*: en teknisk specifikation, som godkänts av ett erkänt standardiseringsorgan för återkommande och kontinuerlig tillämpning, men som normalt inte är tvingande.
 3. *europaisk standard*: en standard som antagits av Europeiska standardiseringskommittén (CEN) eller Europeiska elektriska standardiseringskommittén (Cenelec) såsom "Europastandard (EN)" eller "harmoniseringsdokument (HD)" enligt de gemensamma bestämmelserna för dessa organisationer eller av Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder (ETSI) som "europaisk telekommunikationsstandard (ETS)".
 4. *europaiskt tekniskt godkännande*: ett positivt tekniskt utlåtande om användningen av en produkt, grundat på hur den uppfyller väsentliga krav för bygg- och anläggningsarbeten genom sina egenskaper och angivna villkor för tillämpning och användning. Det europeiska godkännandet skall meddelas av ett organ, som av en medlemsstat särskilt utsetts för detta ändamål.
 5. *gemensam teknisk specifikation*: en teknisk specifikation, som upprättats enligt ett förfarande som har erkänts av medlemsstaterna i syfte att åstadkomma enhetlig tillämpning i samtliga medlemsstater, och som har publicerats i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.
 6. *väsentliga krav*: krav avseende säkerhet, hälsoskydd och vissa andra hänsyn till det allmännas intresse, vilka kan ha samband med bygg- och anläggningsarbetena.
-